Алтынемел

«Алтынемел» паркіне барар жол

Мен бұл тақрыпты алған себебім, ол әкемнің туып өскен аулы.Ауыл “Алтынемел” паркінің аймағында орналасқан. Мен жазғы демалысымда отбасымен “Алтынемел” паркіне бардым. Әкем өзінің балалық шағын өткізген жерін бізге көрсеткісі келді. Паркті аралап көріп, өзіме керекті мәліметтерді жазып алып,өсімдіктерінен “гербари” жасадым және суретке түсірдім. Өзімді қызықтырған ауылымды кеңірек танып білу үшін кітаптарды оқып, ғаламтордан мәліметтер алдым.

•

- Қазіргі кезде ауыл тұрғындары егін егеді және мал шаруашылығымен айналасады. Малшылар Семей каласынан әкелңнген “Дегерес” тұқымдас койдың түрін өсіреді. Қырғызстаннан алып келген “Як” тұқымдас сиыр малын өсіреді.
- Аулда екі қабатты Шоқан Уәлиханов атындағы мектеп бар.
- Шоқан Уәлихановтың мұражайы бар.
- Аулдың маңында Алматы-Сарыөзек-Жаркент автомобиль жолы өтеді.

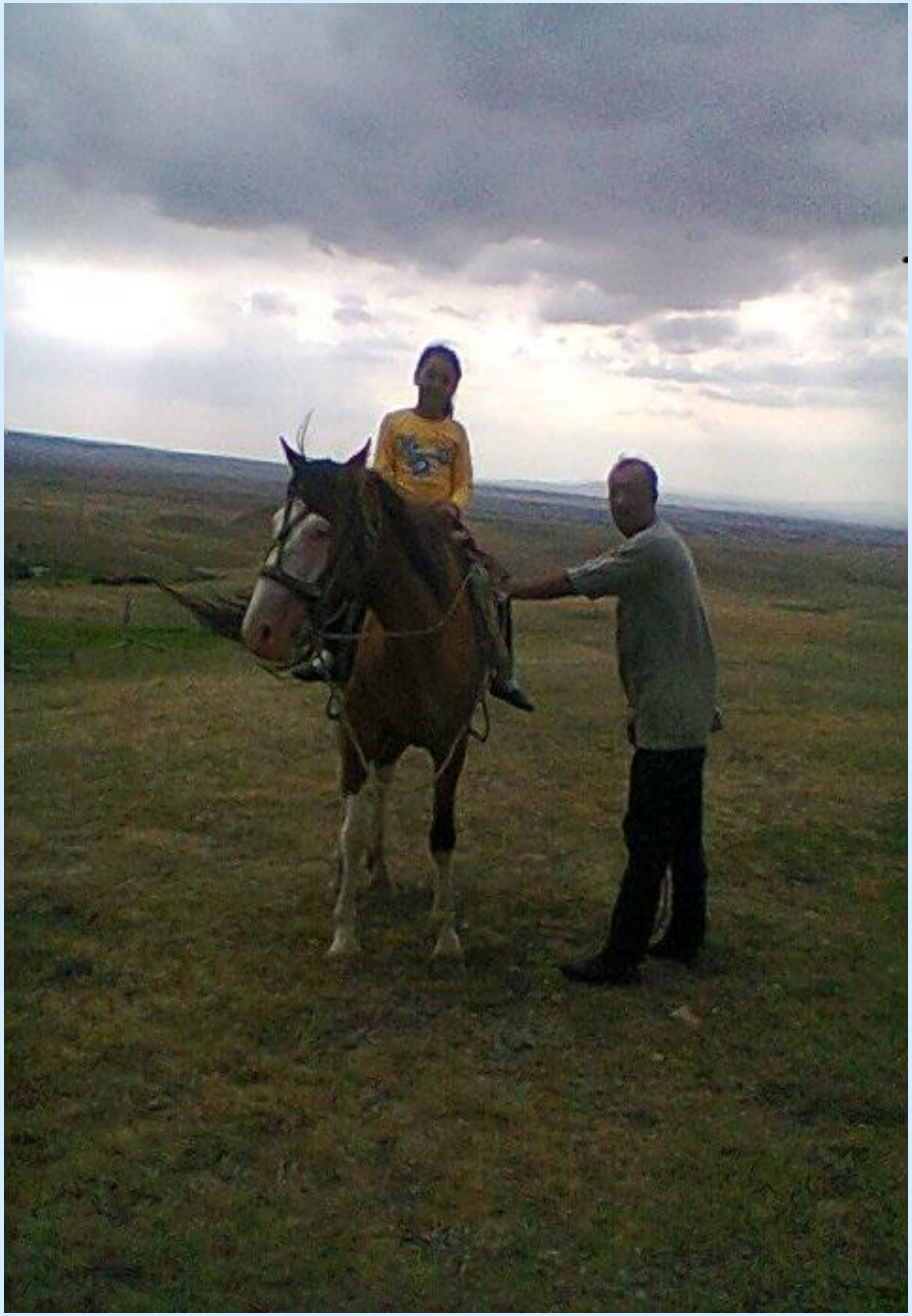

- Алтынемел паркі Алматы облысында, Кербұлақ және Панфилов аудандарында орналасқан.
- Аумағы 520 000 га. Ұзындығы 65 км, ені 6-15 км, ең биік жері 2 931 м.
- Бақтың құрамына Қапшағай бөгенінің солтүстігі бөлігі мен Іле өзенінің оң жағалауы, Жетісу (Жоңғар) сілемдері: Кіші және Үлкен Қалқан, Ақтау, Қатутау, Дегерес, Матай, Шолақ, Қояндытау таулары.

  Таулар гранит, эффузив,базальт, андезит, туфт жиныс шөгінділерінен құралған.
- Парк боп 1996 жылдаң сәуірдің 10 күні құралған.

Карта Г.Н.П.П. «Алтынемел»

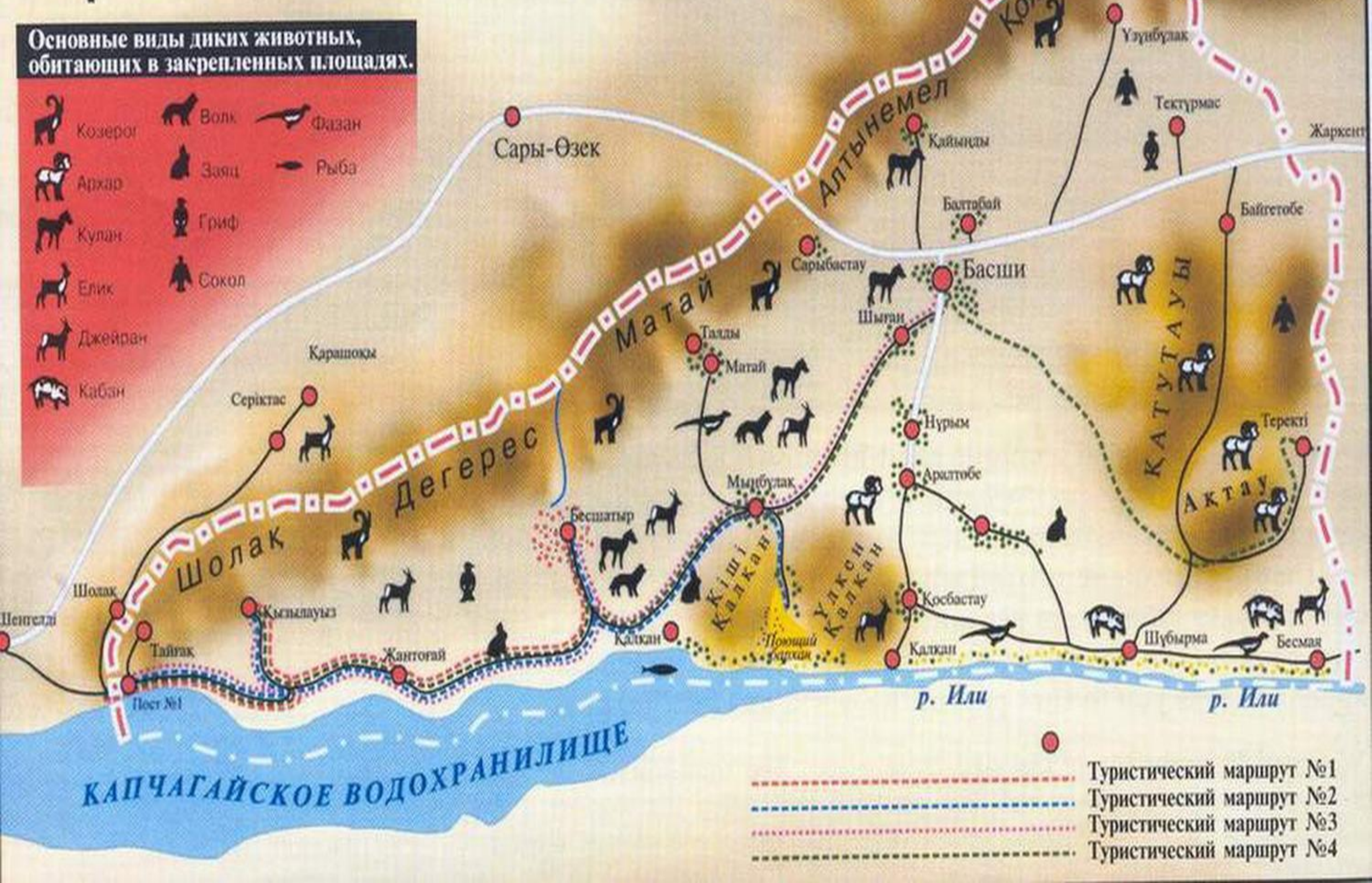

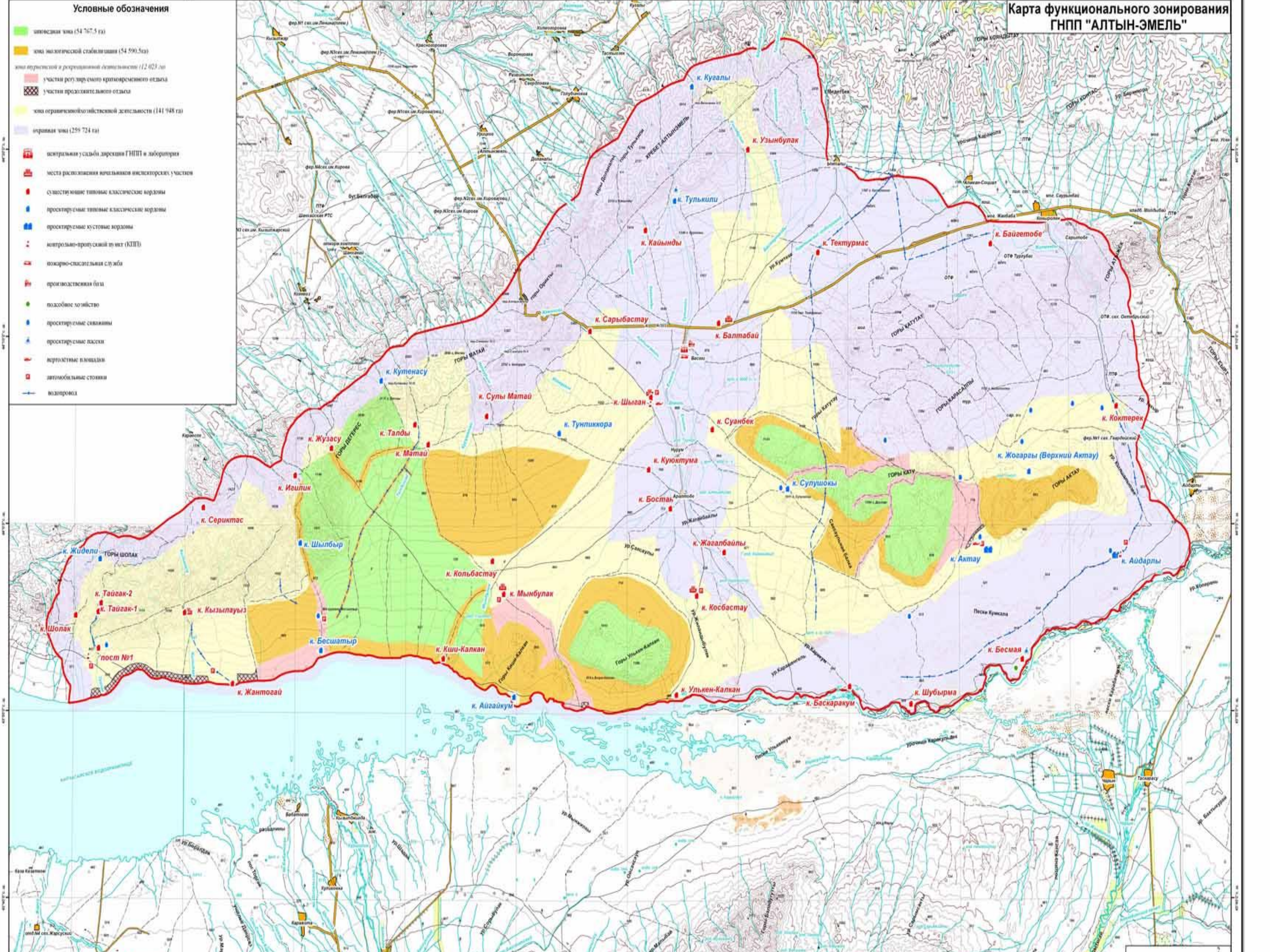

Карта функционального зонирования
ГНПП "АЛТЫН-ЭМЕЛЬ"
Условные обозначения
заповедная зона (54 767,5 га)
зона экологической стабилизации (54 590,5 га)
зона туристской и рекреационной деятельности (12 023 га)
участки регулируемого кратковременного отдыха
участки продолжительного отдыха
зона ограниченной хозяйственной деятельности (141 948 га)
охранная зона (259 724 га)
центральная усадьба дирекции ГНПП и лаборатория
места расположения начальников инспекторских участков
существующие типовые классические кордоны
проектируемые типовые классические кордоны
проектируемые кустовые кордоны
контрольно-пропускной пункт (КПП)
пожарно-спасательная служба
производственная база
подсобное хозяйство
проектируемые скважины
проектируемые пасеки
вертолётные площадки
автомобильные стоянки
водопровод
к. Кугалы
к. Узынбулак
к. Тулькили
к. Кайынды
к. Тектурмас
к. Байгетобе
к. Сарыбастау
к. Балтабай
к. Кутенасу
к. Сулы Матай
к. Шыган
к. Тунпиккора
к. Суанбек
к. Коктерек
к. Жузасу
к. Талды
к. Матай
к. Куюктума
к. Жогаргы (Верхний Актау)
к. Игилик
к. Сулушоки
к. Бостан
к. Сериктас
к. Жидели
к. Шылбыр
к. Жагалбайлы
к. Актау
к. Айдарлы
к. Кольбастау
к. Мынбулак
к. Тайгак-2
к. Тайгак-1
к. Кызылауыз
к. Косбастау
к. Шолак
к. Бесшатыр
пост №1
к. Кши-Калкан
к. Бесмая
к. Жантогай
к. Улькен-Калкан
к. Айгайкум
к. Баскаракум
к. Шубырма
Горы Шолак
Горы Дегерес
Горы Матай
Горы Катутау
Горы Актау
Горы Ульken-Калкан
Пески Кумсала

Таулы аймағы

Алтынемел өсімдік пен жануарлардың ерекше түрлеріне бай. Паркте өсімдіктердің 1800 түрі өседі , 21 түрі қызыл кітапта, 60 түрі сирек кездесетін, ал 27 түрі эндемик өсімдіктер яғни солжерде ғана кездесетін өсімдіктер қатарына жатады.

Сондай-ақ бұл жерде “Алыпшегіршін” ағашы 700 жылдан астам уақыт бойы өсіп келеді. Оның алыптығы сонша! Сегіз адам бірігіп қана оны әрең құшақтай алады. Бұл шегіршіннің жанындағы бұлақтан Шыңғысқан жауынгерлерімен шөлін қандырған деседі.

Бұл жерде қабығы өте қатты ағашта бар, бұл ағаштан ежелгі адамдар садақтарына жебелерін жасаған. Ағашты «тас ағаш» деп те атайды.

Өсімдік түрлері: балқаш сексеуілі, баялыш, шырша, үйеңкі, торанғы, қызыл тал, жиде, жаңғал, қылша, мүсілім сылдыр шөбі, қопал таспашөбі, ілі бөрі қарақаты өседі.

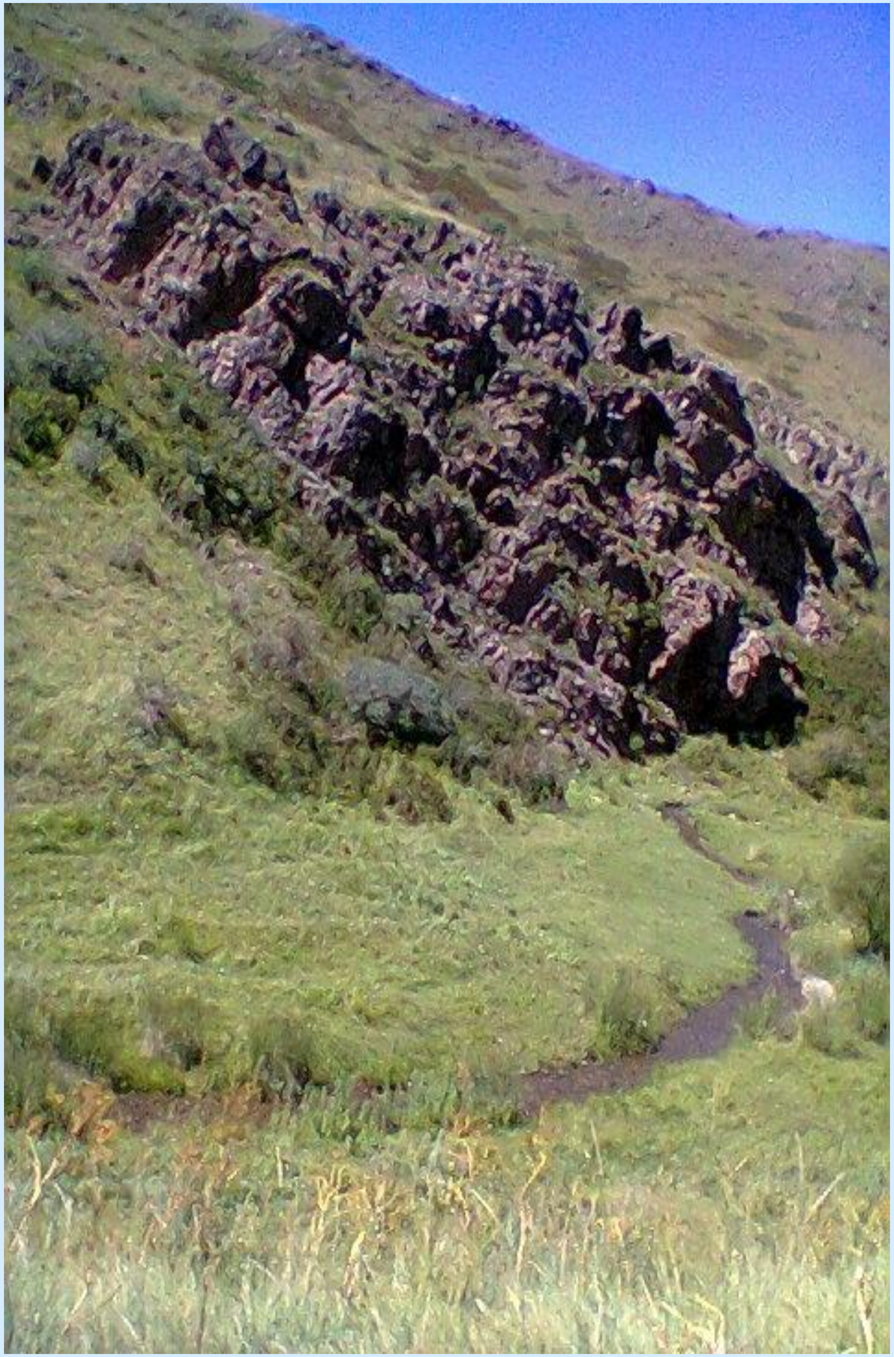

Andrey Kireyev
www.kireyev.kz

Сақ дәуірінде салынған «Аққорған» қаласының орны.

Шоқан Уәлихановтың тарихи-мемориялдық мұражайыда орналасқан.

MORENA.KZ

Саябақ археологиялық ескерткіштер мен ежелгі таңбалар және суреттер салынған үңгірлер мен тастарға бай.

Өте сирек кездесетін табиғат ескерткішінің бірі –

«Әнші құм»

(жергілікті тұрғындар «Айқай қум» деп атайды).

KETTIK.KZ

Тас 7-4 ғасырда шағаланған

Жәндіктердің 5 000-нан аса түрі белгілі, оның 25 түрі Қазақстан «Қызыл кітабына» енгілген.
Мысалы: Галузо отынкескіш қоңызы, Сольский барылдауық қоңызы, дала сколиясы, жолақты тораңғы көбелегі.
Омыртқалы жануарлар фаунасы да бай. Балықтың 20 түрі, оның ішінде 3 түрі эндемиктер (балқаш алабұғасы, балқаш шармайы, бір түсті салпыерін) болып саналады.
Балықтын түрлері: сазан, табанбалық, жайын, ақтабан, ақбалық, көксерке.
Қосмекенділерден: жасыл құрбақа, қызылаяқ бақа және көлбақа бар.
Бауырымен жорғалаушылардың 25түрі кездеседі. Мысалы, қалқантұмсық жылан, дала тасбақасы, жалтыраук жармасқы, оқ жылан.

Саябактын жануарлар әлемі де алуан. 70-тен астам түрі мекендейді. Қазақстан «Қызыл кітабына» енген: жайран, сібір таулы ешкісі, түркмен құланы, қарлы барс, Тянь-Шань арқары және бозтүсті ергежейлі қосаяқ қорғауға алынған.

Саябақта 1976-77 жылдан бері ақ бөкендер 400-ден аса құлан мекендейді. Табиғатта сирек кездесетін бір түр – Прежевальский жылқысы, дүние жүзінде бірнеше зообақта ғана сақталған.

2003 жылы саябаққа Германиядан бірнеше жылқы әкелініп, жерсіндергілді. Тағы: қоян, түлкі, қаскыр, жабайы сабаншы, Орта Азиялық өзен кәмшаты, қарақұйырық, елік, жабайы доңыз (шошқа).

Арқарлар

Дала тасбақасы

Сұр қасқыр

Еліктер үйірі

Еліктер

Үйірімен жайылып жүрген сұр құландар

Сұр құлан

Құлан

Жайран

Құстардын 200 түрінің 174 түрі саябақта ұялайды. 18 түрі Қазақстан «Қызыл кітабына» енгізілген.

Мысалы: қара дегелек, балықшы тұиған, жұртшы, үкі. Басқа түрлері: бүркіт, тазқара, ителгі, кекілік, қырғауыл, бұлдырық, ұлар, сокал балабан.

Аққулар

Удод құсы

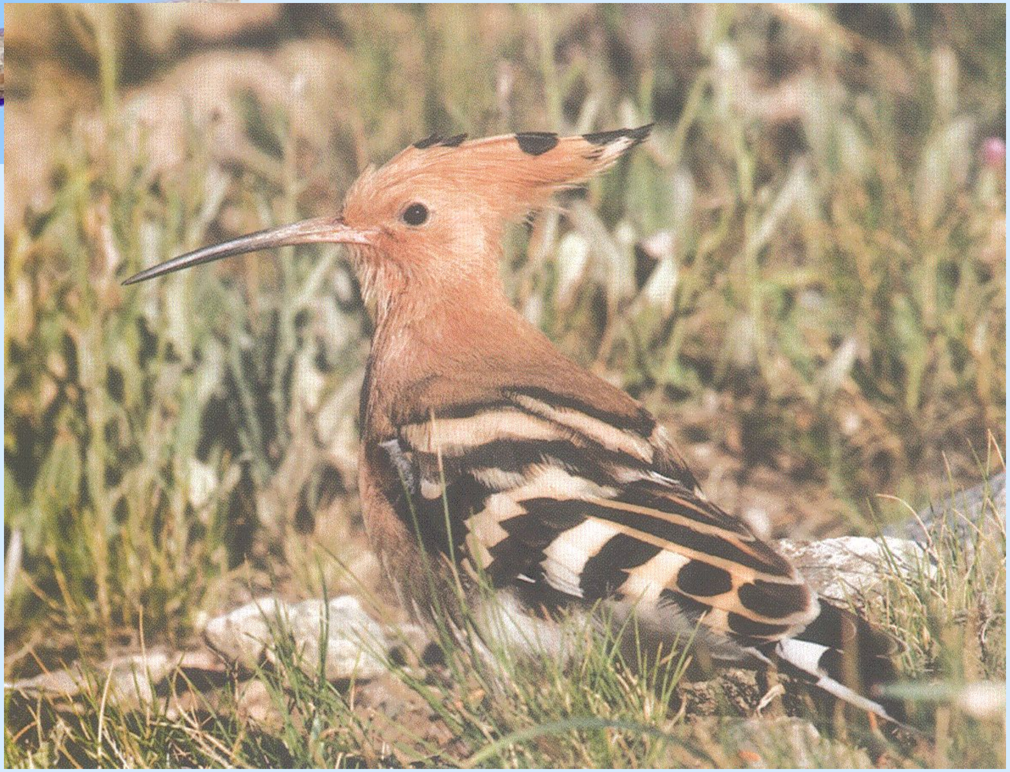

Қарлығаш

Меңіреу құр құсы

Қортынды:

Кәзіргі уақытта адамдар жан-жағындағы қоршаған табиғатты бағаламайды.   Бұрын адамдар жануарларды аш болғандықтан ататын. Кәзіргі кезде адмдар (браконьерлер, аншылар) жабайы аңдарды ойын-спорт, ермек үшін атады. Жүрген, демалған жерді ластайды, от жағады, ағаштарды (талдарды) шабады. Өзен-көлдерге қоқыс лактырып ластайды.

Мен ойлаймын, адамдар табиғатқа көз қарасын өзгерту керек. Мемлекет заң арқылы қорғау керек. Табиғаты сүйуді, корғауды балаларға балабақшадан, мектептен бастап үйретсе деп ойлаймын.

Егер табиғатты қорғай алмасақ, онда бір неше жылдан кеин әдемі, сұлу табиғатымызды суреттен ғана көріп қалуымыз мүмкүн.

Мақал

Табиғат- тал бесігің, аялай біл!

Пайдаланған әдебиет:

- 1 Қазақ энциклопедиясы, Қазақстан Республикасының табиғаты, 7 том.
- 2 Қазақстан «Қызыл кітабы».

Назарларыңызға рахмет!